

‘Madame de Sade’ is verlangen en trouw in travestie

Voorstelling: Madame de Sade
door Toneelgroep Amsterdam.
Gezien: 26/2 Stadsschouwburg,
Amsterdam. Tournée t/m 22/4.
Inl: (020) 6242311 of
www.toneelgroepamsterdam.nl

Door JOWI SCHMITZ

In de muur van spiegeland glas ziet het publiek zichzelf, en niemand is zo mooi als Hugo Kool-schijn. Weifelend trippelt hij als een oudere diva op hoge hakken over het podium. Hij speelt Madame de Montreuil, die lijdt onder de echtgenoot van haar dochter – net als de andere vrouwen in *Madame de Sade*. Allen leven ze in de schaduw van de legendarische Markies de Sade.

De Poolse regisseur Krzysztof Warlikowski bewerkte de tekst van de Japanner Yukio Mishima (1925-1970) voor Toneelgroep Amsterdam. Alle scènes draaien om het bijna vrijkomen van de Markies. De Markies zelf krijgen we nooit te zien.

Alle vrouwen worden gespeeld door mannen. Ze kunnen met jarretels en badschuim uit de voeten. Ze kunnen mooi peinzen en pruilen en priemend kijken. Het is boeiend om naar de acteurs in travestie te kijken. Om te zien wat zij denken dat vrouwelijkheid is. Die nuffigheid en het overdrevene, waar vrouwen zo zelden gebruik van maken.

Barry Atsma speelt, in een bus-tier en met afgezakte kousen, Renée, Markiezin de Sade. Zij houdt

zich op masochistische wijze aan de huwelijkse trouw, ondanks het vreemdgaan van haar echtgenoot. Gaat hij extreem vreemd, blijft zij extreem trouw, zo redeneert ze – zelfs als haar zuster Anne (Alwin Pulinckx) met háár Markies geile spelletjes speelt. Zij blijft haar man trouw omdat ze opgewonden wordt van zijn ontrouw.

Zeventien jaar lang strekt dit monotone verhaal van ontrouw en verlangen zich uit. Op een film-scherm zien we de mannen veranderen, en lezen we hoeveel tijd er voorbij is gegaan. Doordat het theaterlicht ook het publiek vangt, wordt de toeschouwer voyeur, onderdeel van het verhaal. Daarin schuilt de tergende kwaliteit van Warlikowski. Hij verleidt de kijker tot voyeurisme.

Madame de Sade is als luisteren naar een trage melodie met af en toe een heftig akkoord. De akkoorden lijken te gaan over wat liefde is, en wat perversie. De melodie zou daarop het antwoord moeten geven, maar in de praktijk blijft het verhaal vrijblijvend.

Warlikowski maakt een paar ferme statements over de liefde, zonder enige uitleg of uitwerking. Hij kan zijn bedoeling niet helder formuleren.

Misschien is hij de zoveelste mannelijke regisseur die vrouwen niet begrijpt en daar een heel toneelstuk omheen verzint. Wat hij ook wil, hij maakt een vuist, maar het is maar een onduidelijk vuistje in een glad satijnen handschoentje.